

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název práce: funerální design

Studijní program: Ústav designu

Student: Barbora Chotěborová

Vedoucí: MgA. Jan Jaroš

Funerální design je v posledních letech předmětem zvýšené pozornosti designérů, architektů a pořadatelů různých designérských soutěží. Při návštěvě jakéhokoli hřbitova, či pohřební služby, se snad ani není čemu divit, neboť současný stav je opravdu tristní. Kvalitní funerální architektura, ať malého či většího rozsahu skončila s obdobím nastupujícího komunismu. Renesance, která by se dala očekávat po roce 1989, ale sebou přinesla trpké zjištění, které spočívalo ve více aspektech. Ač následný vývoj obnovil působení a zintenzivnil neudupané fungující náboženské obce, kultura v pohřbívání již byla jen odleskem toho, co k pohřbívání patřilo a bylo jeho běžným standardem. Na celkovou vizáž našich hřbitovů měl dopad další aspekt. Tou byla obecná ekonomická situace. Na jedné straně vedla k rozevírání sociálních nůžek, kdy se vrátilo do povědomí uctívání předků a s tím jistá dávka reprezentace v podobě okázalých hrobek, na druhou stranu se pro mnoho pozůstalých stal pohřeb příbuzného dírou do rozpočtu, kterou v případě neočekávaného úmrtí řešily rodiny ze slabších poměrů nejlevnějšími možnými způsoby. V neposlední řadě se do volby způsobu pohřbívání vnesl i prvek pomalu mizícího tradičního pohřbívání do země. Zatím co byl na počátku 20.století kremace módním výstřelkem a novinkou, v současnosti je zpopelnění bezkonkurenčně nejběžnějším způsobem pohřbívání. Tomu odpovídá i urbanismus hřbitovní zástavby a změna typologie hrobů a hrobek. Vedle tradičního pohřbu a pohřbívání, se dostaly do povědomí i další alternativy, které Barbora zmiňuje ve své práci.

Posledním bodem, který utváří vizuál našich hřbitovů je kamenická prefabrikace, která do slova nezná hranic. Aniž bychom to tušili, objevují se u nás předpřipravené polotovary z Německa, Itálie, nebo Číny. Jejich rozvinutá industrie v oboru kamenictví je natolik dostupná a co se týká kvality zpracování špičková, že kameník nepoužívající těchto polotovarů nemá na trhu v podstatě šanci. Je to pak jistá směs exotičnosti, individuality a kýče. Proto když se dnes podíváme na jakýkoli hřbitov, přestává mít až na výjimky krajovou formu, kdy odlišnost probíhala nejen v hierarchii pohřbívané osoby, či významnosti rodiny, ale především v použitém krajovém materiálu. Bylo zcela běžné, že zatímco na severu Čech byly náhrobky žulové s kovovými prvky, tak ve východních Čechách byl naopak používán jako základní materiál kvalitní pískovec.

Abych se vrátil k samotné práci Barbory. Ta zprvu vzala problematiku pohřbívání velmi ze široka, kdy zpracovávala široké spektrum způsobů obřadů a nakládání s pozůstatky nebožtíků z celého světa, aby nakonec dospěla k tomu, co je pro ni, jako designérku lépe uchopitelné. Udělala si důkladnou rešerši českého prostředí, ve kterém i přes snahu o modernizaci a zajímavé alternativy, stále vychází, že je český mainstreamový zákazník velmi konzervativní, jak v přístupu, tak provedení obřadu a následném nakládání, či ukládání ostatků. Zároveň našla dostatek podmětů pro další směřování práce především v provedených náhrobcích z období 30.-40. let.20.stol.

Pro svůj projekt nakonec zvolila dnes populární zušlechtěný beton, který umožňuje díky jemným pojivům dokonalé zpracování a do jisté míry přebírá vlastnosti umělého či dokonalého přírodního kamene. Ve své práci se zaměřila na ukládání ostatků v podobě popela, pro který zvolila netradiční typ urny, která je jakousi plochou tabletou o objemu 4l. Ta je univerzálním základem pro další způsob uchování.

Nejvíce rozpracovanou variantou je vytvoření jakéhosi sloupku, který roste s velikostí rodiny. Každý z členů má svůj betonový prstenec se jménem a vročením, chránící kovovou urnu, která je uvnitř. Jednoduchým zabezpečeným systémem se pak celý sloup dá rozebrat a pouze po dílčích úpravách délky stahovací tyče přidat, nebo ubrat prostor pro nebožtíka. Základna je pak ukotvená v betonovém vehementu, uloženém pod povrchem země s možností dalších terénních úprav. Celkové řešení této varianty mi přijde jako zajímavé,

umožňující rychle reagovat na úpravu a zvětšování hrobu, které se děje pouze vertikálně, bez nutnosti zabírání dalších míst. Co se týká montáže, kdy je do kovového víka našroubována závitová tyč propojující spodek s krytem, je to jedna z variant řešení. *Pozn. Jako „suché“ zajištění jednotlivých prstenců mezi sebou bych je opatřil profilací po celém obvodu, kdyby suplovala tato drážka gumový O-kroužek a zabraňovala kapilárnímu vnikání vody do vnitřní části sloupu.*

Pro individuální ukládání se mi pak pozdává varianta vertikálního umístění v podobě betonové zdi, která může zrovna tak sloužit z jedné strany jako obvodová zeď nového hřbitova, kterou zhotoví před osazením přímo z betonárce. Zároveň může sloužit pro individuální pohřbívání, kdy mělké zapuštění profilace zajišťuje akorát umístění jedné urny, která by byla zaklopena „zavíčkovaná“ pouze kovovým víkem se jménem a vročením

Obě varianty projektu vnímám jako vhodný doplněk do již existujících hřbitovů. Jeho hlavní potenciál ale vidím při zakládání hřbitovů nových, kdy by mělo být snahou mít od začátku jasnou koncepci. Řešil by se tím i jednotný způsob úpravy a rozšiřování hrobu. Architektura by se v tomto případě neodehrávala v individuální rovině, ale harmonii uspořádání, jako celku. Je mi jen trochu líto, že právě opakující se motiv sloupu s odlišnými výškami v projektu nebyl dostatečně odprezentován.

Nevím, zda to brát jako výtku, nebo jen upozornění, ale mezi tradice, na které jsme si při příchodu na hřbitov za příbuznými zvykli, je přinesení kytky, věnečku, či alespoň zapálení svíčky. Není patrné, jak by se s touto věcí počítalo. Zároveň zde není ani naznačeno, jak by to mohlo být v současnosti řešeno jinak. Jako alternativu bych třeba viděl ledkové podsvětlení základní betonové konstrukce, která by nahradila svíčku, stejně jako je tomu například v Itálii v kostelích, kdy zaplatíte za její elektrickou alternativu, která se nějaký čas rozsvítí. (nekupovali byste neekologickou svíčku, ale zaplatili by jste si za trochu proudu..)

Celkově mi práce přijde dobře zpracovaná, rozsahem odpovídající bakalářské práci. Přes prvopočáteční nadšení a ambice projektu, mi ale jeho řešení přijde jen dílčí. Ztotožňuji se s Bárou v kritice jejího týmu managementu a nekoncentrovanosti hned od začátku na řešený problém. S tím souvisí i grafické zpracování, které je na hrobě decentní a vkusné. Touto formou bych si uměl představit i zpracování parte o kterém se studentka zmínila, ale nedopracovala jej s důvodu nedostatku času. Tak nevím.... Zároveň bych si právě v této oblasti dovedl představit více individualizace a invence, která by dokázala nabídnout klientovi více variant. (aby si mohl vybrat z toho co je a nepřicházel s vlastními nápady) To platí i pro samotný hrob, který by na stejném principu umožňoval větší odvázanost, alespoň v návrhových konceptech.

Celkově hodnotím práci jako dobrou a navrhuji hodnotit písmenem B (jako Barbora). Pokud by porota navrhovala lepší hodnocení, nebudu mít problém. Bylo to pro mne na pomezí A-B.

Vedoucí práce Jan Jaroš